

Ел астанасындағы Ыбырай жәдігерлері

Биыл қазақ халқының ұлы ағартушы-ғалымы, педагог-жазушы, ақын, қоғам қайраткері, публицист, этнограф, қазақ жазба әдебиетінің негізін қалаушылардың бірі Ыбырай Алтынсарыұлының туғанына 180 жыл толып отыр. Ыбырай бабамыз туралы қанша айтса да артық емес. Абай айтпақшы, «толық адам» дәрежесіне жеткен де, Әлихан Бөкейхан айтқандай, «ұлтқа шын мәнінде қызмет етудің» үлгісін көрсеткен де Ыбырай Алтынсарыұлы болатын. Осыған байланысты халықаралық, республикалық көлемде конференциялар, дөңгелек үстелдер, семинарлар мен ыбырайтанушы-ғалымдармен кездесулер сияқты іс-шаралар қолға алынып, жүзеге асуда. Сондай шаралардың бірі 23 сәуірде Нұрсұлтан қаласындағы Қазақстан Республикасы Ұлттық мұражайында Ыбырай Алтынсариннің 180 жылдығына арналған Қостанай облыстық Ыбырай Алтынсарин мемориалдық мұражайымен бірлескен көшпелі көрменің ашылуы болды. Іс-шараның мақсаты: ұлылар ұлағатын ұлықтау және қоғам қайраткері, ұлы ағартушы-педагог Ыбырай Алтынсарыұлының өнегелі өмір жолын насихаттау.

Көрменің

салтанатты

ашылуына Қазақстан Республикасы Білім және ғылым вице-министрі Шолпан Карина, Қазақстан Республикасы Сенатының депутаты Алтынбек Нұхұлы, Мәжіліс депутаты Берік Әбдіғалиұлы мен филология ғылымдарының докторы, профессор Негимов Серік Нығметоллаұлы бастаған бір топ ыбырайтанушы-ғалымдар қатысты. Сонымен қатар көрме барысында Серікбай Оспановтың «Ыбырай жолы» кітабының тұсаукесеріне байланысты «Үміт еткен көзімнің нұры балам...» атты дөңгелек үстел ұйымдастырылды.

Көрмеге Қостанай қаласындағы Ыбырай Алтынсарин мемориалдық музей қорындағы бірегей құнды жәдігерлер: мемориалдық клас (XIX ғасырдағы мектеп үлгісі), «Шаригатул-ислам» кітабының түпнұсқасы, Ы. Алтынсарыұлының отбасы қолданған төсекқап, жазу құралы, 1884 жылғы Қостанайдағы Ыбырай мектебінің кірпіші, Ыбырай мектептерінің картасы мен макеттері, Ыбырайдың нағашы атасы Шеген бидің шапаны, тұтынған келі-келсабы, әдеби мұралары, этнографиялық очерктері және мұрағат фотоқұжаттары, фотосуреттер мен портреттер, Ы.Алтынсарыұлының өмірі мен қызметі туралы кітаптар қойылды.

Сонымен қатар жұртшылыққа ұсынылған жәдігерлердің арасында Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институтының «Алтынсарин мұражайынан» арнайы апарылған Ы. Алтынсарыұлының ас ішкен ағаш табағы мен қымыз ішкен тостағаны, Торғайда 1864 жылы Ыбырай ашқан тұңғыш қазақ орта мектебінің саман кірпіші, баласы Абдолланың етік тіккенде пайдаланған құрал-жабдықтары; Ы. Алтынсарыұлы ашқан мектептердің: Есіл орта мектебінің, Әулікөл болыстық мектебінің (1897ж.), Калинин орта мектебінің (1954ж.), Торғай орта мектебінің (1864ж.), Аманкелді ауданы Жасбуын орта мектебінің (1913ж.) қоңыраулары да қойылды.

Дөңгелек үстелге қатысушылар Ы.Алтынсарыұлының бала тәрбиесі мен оны оқыту үрдісін заманға сай лайықтап жүйеге келтірген феномен және қайталанбас тұлға екендігі туралы ой-пікірлерімен бөлісті. Әсіресе, мұғалімдерге арналған ұлы педагог атындағы медаль белгіленгендігі туралы министр өкілінің хабарламасы ұрпаққа білім нәрін беріп жүрген ұстаздар қауымының абыройлы да игі жұмыстарына жігер береді деп ойлаймыз. Ұлы ұстаздың мерейтойын ЮНЕСКО көлемінде атап өту керектігі туралы Сенат депутатының пікірі іске асып жатса құба-құп болар еді.

Ұлы тұлғалар туралы мұндай іс-шараларды жиі өткізу, олардың өнегелі өмірі, қоғамдық қызметтері мен шығармашылық еңбектерін насихаттап, барынша зерттеп, барша жұртқа жеткізу – парызымыз, әрі жастардың бойында рухани ұлттық құндылықтарды қалыптастыру мен оятудағы зиялы қауым өкілдерінің игі жұмыстарының бір парасы болмақ.

Р. АЙМАҒАМБЕТҰЛЫ,
Ы.Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты «Рухани жаңғыру» жобалық кеңсесінің директоры.